BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING AHAMIYATI

Afzuna Cholliyeva

GDPI, Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Annotasiya.Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, innovatsion texnologiyalar, 5E modeli, STEAM ta’limi va interfaol metodlardan foydalanishning ta’lim sifatiga ta’siri tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, zamonaviy yondashuv, pedagogik texnologiya, 5E modeli, STEAM, innovatsion metodlar, kompetensiya.

Аннотация. В данной статье рассматривается значение современных подходов в подготовке учителей начальных классов. Анализируется влияние

инновационных технологий, модели 5E, STEAM-образования и интерактивных методов на качество образования.

Ключевые слова: начальное образование, современные подходы, педагогические технологии, модель 5E, STEAM, инновационные методы, компетенция.

Abstract:This article discusses the importance of modern approaches in the training of primary school teachers. The influence of innovative technologies, the 5E model, STEAM education, and interactive methods on the quality of education is analyzed.

Keywords: primary education, modern approaches, pedagogical technology, 5E model, STEAM, innovative methods, competence.

Bugungi globallashuv jarayonida ta’lim tizimini zamonaviy talablar asosida tashkil etish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish davr talabi bo‘lib bormoqda. Chunki boshlang‘ich ta’lim o‘quvchilarning keyingi bilim olish bosqichlari uchun mustahkam poydevor yaratadi.Zamonaviy o‘qituvchi nafaqat fanini mukammal bilishi, balki pedagogik texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari hamda interfaol metodlardan samarali foydalana olishi kerak. Shu sababli pedagoglarni tayyorlash jarayonida yangicha yondashuvlarni qo‘llash ta’lim sifatini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar — bu ta'lim jarayonini tashkil etishda o‘quvchi shaxsini markazga qo‘ygan, uning individual xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladigan metod va texnologiyalar majmuasidir. Ushbu yondashuvlarning asosiy maqsadi: o‘quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantirish mustaqil ta'lim ko‘nikmalarini shakllantirish amaliy bilimlarni mustahkamlash.Boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlashda innovatsion texnologiyalar muhim o‘rin egallaydi. Interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi hamda ijodiy qobiliyatlarini shakllantiradi. “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Insert”, “Bumerang”, “Sinkveyn” kabi metodlar ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.Bugungi kunda 5E modeli ham samarali pedagogik yondashuvlardan biri sifatida keng qo‘llanilmoqda. Ushbu model quyidagi bosqichlardan iborat:

Engage — o‘quvchini darsga jalb qilish;

Explore — mustaqil izlanish olib borish;

Explain — o‘zlashtirilgan bilimlarni tushuntirish;

Elaborate — bilimlarni amaliyotda qo‘llash;

Evaluate — natijalarni baholash.

Mazkur model o‘quvchilarning mustaqil bilim olishini ta’minlaydi va dars jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi.

Boshlang‘ich ta’limda STEAM texnologiyasidan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. STEAM yondashuvi fan, texnologiya, muhandislik, san’at va matematikani integratsiyalash orqali o‘quvchilarda kreativlik hamda muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa kelajakda raqobatbardosh kadrlarni

tayyorlashga xizmat qiladi.Raqamli texnologiyalardan foydalanish ham zamonaviy ta’limning ajralmas qismiga aylandi. Interaktiv doskalar, multimedia vositalari, elektron platformalar va onlayn resurslar dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. O‘qituvchi axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalana olishi zarur.

STEAM - bu bir nechta fan sohalarini birlashtirgan ta'lim texnologiyasi. Bu tanqidiy fikrlash, tadqiqot qobiliyatlari va guruhda ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish vositasidir. STEAM so‘zi ingliz 4 so‘zning bosh harflaridan tashkil topgan abreviatura bo‘lib, unda:

S - Science -Fan T - Technology - Texnologiya E - Engineering -Muhandislik A - Art - San'at

M - Mathematics - Matematika kabi fanlarning qo‘shilishidan kelib chiqqan bo‘lib, Ushbu yondashuv bilan maktab o‘quvchilari faoliyatining mazmuni san'at va eng yangi axborot texnologiyalaridan foydalanishga bag‘ishlangan muhim ijodiy komponentga asoslanadi[2,3]. O‘quvchilar o‘zlarini eng ko‘p ilhomlantiradigan, o‘zini namoyon qilish vositalarini tanlashlari, umumiy tushunchani ishlab chiqishlari va uni to‘liq amalga oshirishlari, ta'lim jarayonida boshidan oxirigacha uni amalga oshirish texnikasini o‘zlashtirishlari kerak. Shunday qilib, o‘quvchilar ijod jarayonining ijodiy jihatlarining to‘laqonliligi va ahamiyatini anglay oladilar, san'atdagi turli yo‘llar va usullar bilan tanishadilar, hamkorlikdagi ijodiy faoliyatda chinakam ishtirok etadilar.Loyihani ishga tushirishga tayyorgarlik bosqichi STEAM laboratoriyasiga mas'ul o‘qituvchi tomonidan ilmiy muammoni shakllantirish edi. Loyihaga kirish va uning doirasida harakat qilish uchun o‘quvchi o‘zi ega bo‘lgan bilimlarini qo‘llashi yoki yangi fanlararo bilimlarga ega bo‘lishi, qiziqish ko‘rsatishi, maqsadlarga erishishda qat'iyatli bo‘lishi, o‘z ishini rejalashtira olishi va a'zolar bilan kerakli o‘zaro munosabatlarni amalga oshirishi kerak edi.

STEAM ta'lim muhitida bolalar bilimga ega bo‘ladilar va darhol undan foydalanishni o‘rganadilar. Shuning uchun, ular o‘sib ulg‘ayganlarida va hayotiy muammolarga duch kelganida, atrof muhitning ifloslanishi yoki global iqlim o‘zgarishi bo‘ladimi, bunday murakkab masalalarni faqat turli sohalardagi bilimlarga tayanib va birgalikda ishlash orqali hal qilish mumkinligini tushunadilar. Bu yerda faqat bitta mavzu bo‘yicha bilimga tayanish yetarli emas.Ta'lim tizmida sinf - dars tizimidan loyihaviy faoliyatga tomon o‘tish, fundamental bilimlarni funksional bilimlarga ko‘chirish, ularni amaliyotda faol qo‘llash jarayoni orqali fanlar integratsiyasi, muammolar yechimining yangicha yo‘llarni izlash, lozim topilsa, kashf etishga yo‘naltirilgan kabi vazifalarni qo‘ydi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy yondashuvlardan foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Innovatsion pedagogik texnologiyalar, 5E modeli, STEAM ta’limi hamda interfaol metodlardan foydalanish bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega malakali pedagoglar tayyorlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1.Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2019.

2.Azizxo‘jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.

3.Yo‘ldoshev J., Xasanboyev J. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2021.

4. Nurmatova D. STEAM ta’lim texnologiyasi asoslari. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.

5. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.